

Samtale med Dagny Nesheim Jacobsen

Sissel Bakken

Dersom du noen gang har truffet Dagny Nesheim Jacobsen, så vet du at hun er en ganske liten og spebygd kvinne.¹ Men du verden, for en energi denne kroppen i fjærvekstklassen rommer! Blikket hennes er skarpt og skøyeraktig på samme tid, bevegelsene kvikke (hun gestikulerer jevnlig mens vi snakker sammen), og kjappe og treffsikre er replikkene hennes.

At Dagny hadde arbeidet lenge på Holmenkollen skole og daghjem for psykisk utviklingshemmede i Oslo var jeg klar over, men at hun hadde vært der helt siden åpningsdagen, nemlig 8. mars 1965...! (Hun feirer med andre ord 20-årsjubileum på selve kvinnedagen i år).

Jeg stiller det uungåelige spørsmålet:

Hvordan kom du på tanken å arbeide med funksjonshemmede barn?

Opprinnelig var jeg utdannet som musikkfaglærer ved Oslo Musikkonservatorium. Hun tilføyer med en liten latter: Jeg har faktisk syslet med musikk i 40 år, bare med et kort avbrekk som sentralborddame. Som "spillelærerinne" – man sa så på den tiden – på Sophies Minde hadde jeg min første kontakt med funksjonshemmede, og dessuten var søsteren til en av privatelevene mine hjerne-skadet. Slik ble jeg inspirert til å våge å ta imot psykisk utviklingshemmede elever privat.

Et kjapt smil. – Mangt var annerledes enn nå. Disse elevene tilhørte selvsagt det sosiale toppsjiktet, foreldrene var "størtrike". Ungene spilte hos meg, og samtidig fikk mødrene kjærkommen avlastning. "Hvor lenge holder du ut?" husker jeg en av dem spurte meg. "Så lenge som du betaler," svarte jeg.

"Dette lyder kanskje ille!" humrer Dagny. Sannheten er at jeg begynte å bli lei av å ha privatelever. De dekket ikke mine behov for å være "nyttig". Jeg ville engasjere meg sosialt.

Men la meg gå tilbake i tiden igjen. Etter konservatoriet fortsatte jeg å spille klaver hos Benny Dahl-Hansen og Reimar Rifling. Og så hadde jeg pedagogikk med Amalie Christie – det var det aller viktigste! Hennes idealistiske forelesninger danner liksom "kimen" i all min tankegang. Jeg husker det så levende! Vi var ti unge damer som en gang i uken samlet oss i Paviljongen på Hotell Continental, nede i kjeller'n, lokalet var uten vindu... Forelesningene skulle vare i to timer, men hun holdt gjerne på hele ettermiddagen, fortalte glødende om "musikkens etiske kraft".

¹ Trykket i *Musikterapi* nr. 1, 1985.

Dagny smiler nesten skjelmsk – Amalie Christie er jo en meget spesiell kvinne – som nå tillater seg å "svovle" mot både rock'en og AMADEUS-filmen. Selv om jeg er uenig med henne *der*, har hun som sagt gitt meg uendelig mye!

Hvilke andre "læremestere" har hatt betydning for deg?

Dagny besvarer spørsmålet uten å nøle. – Å møte Paul Nordoff og Clive Robbins var jo en fabelaktig personlig opplevelse! Først var det 4-dagerskurset i 1968. Da husker jeg vi satt her i leiligheten utover natten, mens Odd, min mann, og jeg oversatte versene i *Pif-Paf-Poltrie*. Og så var det altså at Ellen (Boysen) reiste ned til Nordoff/Robbins-kurset i København, og etterpå lyktes det henne med CP-foreningens hjelp å arrangere to 2-ukerskurs på Berg Gård. Og senere var vi en rekke privatpersoner som klarte å få i stand det langvarige kurset.

Paul, som forresten i likhet med Amalie Christie var antroposof, var jo litt av en "primadonna", men han hadde – blant mye annet – fattet en meget vesentlig ting: Nemlig at man måtte lage stoff som var egnet for nettopp *disse* elvene. Tilrettelegging – individualisering – det er jo alfa og omega i vårt arbeid. Nordoff laget skjønne sanger om kroppen, om hverdagen – og ikke minst om navnet til eleven... Noe annet Nordoff lærte meg var å være oppmerksom på elevens forhold til *tempo*. Han påpekte viktigheten av å hjelpe eleven til å finne grunnrytmen i seg selv. Finner vi ikke den, tror jeg rett og slett ikke vi kan hjelpe! Og i denne sammenheng er trommen et uovertruffent instrument. Hvorfor? Fordi eleven virkelig *hører* den. Trommen gir øyeblikkelig "auditiv feedback", heter det vel på "fint", pedagogisk språk! Tromme er lett å spille på – eleven står trygt og godt på begge beina og har en ting, nemlig køllen, i hånden. Ved hjelp av trommen får jeg *vite* veldig mye om eleven; den er til hjelp til å stille en diagnose.

Dagny rekker meg en tegning. – Denne skissen forestiller Paul Nordoffs MUSIC MAN. Som du ser, mener han at tempo/rytme er det mest fundamentale vi har! Og det har jeg opplevd så mange ganger med elevene mine.

Hva vil du si er hovedmålene i ditt arbeid?

Tenkepause – men ikke særlig lang. Det må først og fremst være å skape en atmosfære som gjør at du får *oppmerksomheten*. Og da må du ha *humør*; du må faktisk selv synes at det du gjør er *moro*. Med moro mener jeg for all del ikke å drive som noen bajas, men at du må være levende – og musikalsk – interessert i det du gjør.

Dagny får et påfallende alvorlig uttrykk i ansiktet. – Humor...humør...å ha det moro...det betyr jo ikke evig latter og bråk. Konsentrert arbeidsomhet – *det* er morsomt, det! Og med det samme jeg er i gang – mestringsopplevelse, det er sånn en "feit" gløse. Men det er jo liksom å få til ting, rett og slett. Og *den* muligheten er det viktig at vi gir elevene våre.

Jeg kikker raskt gjennom notatene mine, og det slår meg at samtalen vår har vært nokså springende.

Jeg har visst glemt å spørre deg om hvordan arbeidsforholdene dine var i de tidligste årene!

Til å begynne med hadde jeg kun én musikktime pr. uke med 50 elever, smiler Dagny. Jeg var først og fremst ansatt i miljøet – og det var uhyre lærerikt. Jeg var med på alt – spise- og dotrening, håndarbeid, osv. osv. Men etter hvert ble det mer og mer musikk. Jeg vil si det slik at ”musikken fremelsket seg sjæl”! Musikk er jo et takknemlig fag. Den bygger bro...

Etter en del år hadde jeg *bare* musikk på timeplanen min på Holmenkollen skole. Vi hadde musikkspill (for eksempel Nordoffs *Pif-Paf-Poltrie* og *Tre bjørner*) og konserter 3-4 ganger i året, og vi inviterte ofte gjester – bl.a. fra Barnevernsakademiet, Ragna Ringdal, foreldre...

Og kursvirksomhet har du visst også hatt overskudd til å holde på med? skyter jeg inn.

Ja, på både Volda og Eik lærerskole, og på Barnevernsakademiet, og så for 38 fysioterapeuter i Tromsø en gang – *det* var moro! Men aller mest givende var kanskje det kurset jeg holdt på Røros. Det kjennes så fint – og viktig – å kunne gi ideer og impulser til andre, å vite at man formidler noe som kan *brukes*.

Min oppfatning av deg som et meget energisk menneske blir tifold bekreftet, innskyter jeg og spør:– Blir du aldri sliten?

Jo, medgir Dagny. Og det var blant annet derfor jeg begynte på Statens spesiallærerskole. Jeg trengte rett og slett et par sabbatsår, så jeg tok 1. avdeling samt T-linjen (tilpasningsvansker). Og nå – som spesiallærer – er jeg jo så heldig å ha atskillig kortere bundet arbeidstid enn før.

Jeg sitter her med et sterkt inntrykk av at du etter din 40-årige karriere som ”musikkarbeider” er fornøyd – og fremdeles levende engasjert. Likevel spør jeg: Ville du gjort noe annerledes om du sto i startgropen i dag?

Det meste ville jeg vel gjort om igjen. Men jeg ville vel ha... hvordan skal jeg få uttrykt det... bearbeidet meg selv til en større åpenhet – for eksempel når det gjelder å ta imot kritikk. Jeg har nok ofte tenkt om meg selv at jeg har en for stor grad av sårbarhet... Og med hensyn til skolering skulle jeg veldig gjerne ha spilt gitar! Dessuten savner jeg erfaring med skikkelig samspill i et orkester. Smil: – Det har jeg fått gjennom elevene, jeg!

Og nå det aller siste spørsmålet som alle dere pionérer i foreningen blir bedt om å besvare: Hvilke råd og/eller tips har du å gi oss nye?

Juliette Alvin sa at ”musikk er et våpen”. Vi må ha respekt for musikk som middel – så vel som for mennesket. Betydningsfulle prosesser blir satt i gang, og derfor er det så viktig at vi følger opp det arbeidet vi gjør med elevene. For-

holdene bør legges til rette slik at vi kan være stabile i jobbene. Dette er jo en politisk sak! Det er usannsynlig mye gjennomtrekk og sykdom innen vårt arbeidsfelt...

Og så er det dette med krav og forventninger til seg selv, fortsetter hun ettertenksomt. Til å begynne med forlangte jeg av meg selv at hver time skulle være vellykket. Men arbeidet vårt er jo, som sagt, en *prosess*. Du opplever ikke kontakt og kommunikasjon i hver time, i ethvert øyeblikk. Mitt råd til dere nye er derfor: Gjør så godt du kan, men vær ikke *for* streng mot deg selv! Og prøv å BLI på arbeidsstedet ditt hvis du kan. Det er ikke gjort på et halvår å finne ut av så forferdelig mye...